

Gyalogszeder

Hát meghaltam. Soha nem gondoltam, hogy a halál ennyi élménnyel, örömmel, szeretettel érkezik. Meghalni (ezt alig élheti meg a halott), maga a csuda. Az átértékelődés. Száz esztendeje porzó vaginák lucska. A föltámadás, a bizalom, önbizalom. Ez természetesen csak azon személyek érvényes jutalomjátéka, akik nélkülözik életükben az önbizalmat. *(Én – bevallhatom immár: többnyire azokhoz a fazonokhoz vonzódtam, akik rést vágtak látható energiájukkal rajtam, akik nem sirtak-rittak, akik döngettek sarkikkal, akiket megbil-lentbetetlennek láttam, akik ha azt mondták: SNÓBLI, az snóbli, vagy üres, vagy telesnóbli. Aki se kettőt, se négyet nem volt képes, hanem így a végén: Tudtam, hogy bárom – libabőrzöm most is.)*

Hát meg vagyok halva immár. Pedig ki gondolta volna? Van, aki homlokán a halál bilétája van, van, akién az életé, hosszú életé. Ha tükrös üvegbe néztem, szemöldököm fölött az életet láttam, végtelent, nyugodalmast, és őszintén szántam azokat, akikén a halál ült. Bár ha összeszedtem bátorságomat, és szólni merészeltem, nem sokat, csak effélet: kérlek, vigyázz magadra, mert évekig szeretnék olvasni még *(volt, akit egyszerűen szerettem olvasni: Minden sora mintba izomrostjaimból, májamból, bordáimból, arcüreggyulladásomból kerülne ki inkvizíciós fogóval)*, csak szólni merészeltem annyit: Kérlek tiszteletvel, dolgozz inkább, dolgozz hát...

De ennek sem örült senki.

Rossz kor jutott. Nagyon rossz korunk volt, amíg élünk. Sejtekedések, pletykák, bizalmatlanság kora. Ha valakinek ment: Miért ment?! Hová adta el magát? Kinek? Ki fizeti a révést?

De: nem ez a legfontosabb. Ez az egész csak annak legfontosabb, akinek legfontosabb. Én hosszú évek vágyakozása után apa lehettem végre-valahára. Ez kisodort minden bojkottból, szinte nem is vettem észre: Közöm hozzá?!

A történet, halálom története pedig itt nyit, ezzel a mondattal kezd, hiszen évek óta nem kívántam már semmi más lenni, mint apa, apja kölykeimnek. Egyszerűbben: hadd kíséreljem meg: Szombatonként, vasárnaponként bundás kenyceret akartam nekik sütni, amikor még csak ébredeznek, amikor bal szemüket nyitják – mindkét kölyök jobb felén alszik, így adja ki a heverő – és az egyik azt mondja a másiknak: Tudod mi ez a szag?

– Ó, te hülye Címur, apa íthton van!

De ez a kor az apáknak sem kedvezett – általában.

De: két ember zavaros életét nem határozzák meg a kölykök telivér ráérzései. Nem a kirándulások. Nem a vitával dúsított kánasztapartik. Nem az

ágy fölött terpeszkedő faliszőnyeg, nem: csendjeim, elhallgatásaim, nem anyósom érzékenysége, nem árva-szép ségornóm.

De: két ember zűrös életét nem határozzák meg racionális helyzetrajzok, pontos térképek, vékony jelzős szerkezetek, ki nem mondható alapvarjak. A varnyú jó. Okos. Elcsíphetetlen, amíg meg nem szólal. És amíg az irracionális nem kényszeríti: nem is.

De: a hazatántorgó mentes minden jog, minden erény, minden követelhető alól. Hazatántorgó meg se nyekkenhet, amíg – s ez akár évtizedekben mérhető idő is lehet – jelzést nem kap: *a mai nap bajnali óracsőrgése lenullázta bűneidet*. Ekkor – ennek öröme – a férfi, ha ugyan nem nő, kibújhatik bőréből a boldogságtól, hiszen mától nem jelentkezik a múlt. S ez megint keszerves. Mi lesz az örökös koordinációval, hová marad az igyekezet, a megfelelői akarás energiája?

De: mindez humor.

Az ember, ha van kis magához való esze, nem kalkulál tíz esztendőkre előre ma, Magyarországon. Csak a mára. A túlságosan nagy befektetés kihúzza a cipőfűzőt is. Megfosztva addig képzelt helyi értékétől a férfi (avagy a nő) mit kezdhet újra magamagával? Nem fektet be mindent. Így ésszerű. Egyik karját, lábba kisujját megtartja magának, a tegnap tivornyáinak, ha csak mint képeknek, emlékfoszlányoknak is.

De: abban a pillanatban, amikor új formája kislisszanhat ezen a résen, abban a szentséges pillanatban kibújik a máz alól, s visszacsámpáz régi örömeibe, mely fiatalítja is, és megszabadítja attól a felelősségtől, melyet a változás megváltozás ígérete pakolt hátára súlyos tehernek, papzsáknak tele sóval, adónak.

De: „ez” nem a történet. Nem halálom története, csak valamiféle hebegő előszó, mely csöppet hazug is, csöppet *élveteg* is, nem kizrészt perverz, bár csak töredéke az éjszakai sötétben, délutáni félhomályban, titokzatosan vállalt perverzióknak, mely ott bujkál emberfiában, emberlányában, nappali fényben is.

Meglógtam megint az öreg hölgy mellől. Túlságosan tömörre sikerült az öröm, szélesre a hét végi bevásárlás, hosszúra a televízió műsora, és hogy nézték-tük. (Apám még megtehetette, hogy a valahányadik kongresszus harmadik, előben közvetített napján belevágja fapapucsát a képernyőbe, én nem tehettem meg, mert ez a családi barát színes, és valami negyvenezer forint, és nem én vásároltam. A dühöngésnek se jó, ha hosszú, és a sok *kell, így kell, úgy kell* – és: Így kell járni, úgy kell járni, Sári, Mari tudja, hogy kell járni – csak fogattatta velem a fapapucsot, később elhelyeztem, el én, távoli rejtekhelyre, nehogy én is, mint az öreg: paff! Bele!)

Megszöktem megint. Meg én. Érzékeny búcsúval öreg hölgyem mellől.

Sári Mária elvonult előttem háromszor, megmutatta, mije van. Kígyó volt, Sári Mari, mégis madár. Negyedszerre akadt közös ismerős. A közös ismerősök jutalma – érdekes módon – mindig elmarad.

Az került ürügynek (melyre nemcsak a prűd nagynénik tartanak igényt), nézzem meg, mi van a bűvárszivattyúval. Örökölt egy kisházat a hegyen, és a napokban valami baj történt a bűvárral, és azt mondták – a közös ismerős –, én mintha értenék hozzá.

Az! Persze! Én volnék a bűvárok nagymestere! Mikor? Kedden? Az még egy hét, addigra akár vizsgálhatok is Sári Mária, ha ez az ára; és egye fene! És mert azok a magánszektorban tevékenykedők, akik dolgoztatnak, üzleteik

jelentős részét azon pihendékben kötik, és felszabaduló idejük jelentős részét is, amíg az üzletre várnak, ott, ahol nem vagyok idegen magam sem: ültem, vártam, hogy megkapjam a továbbképzést bűvárszivattyúügyben. A szerkezet nem olyan bonyolult, hogy könyvből meg lehetne tanulni, de azért a gyakorlat mást dűnnyög, mint a könyvek, hasznosabbnak így találtam.

De hogy körön belül maradjak, a könyvtárfőnöktől protekciósan kikölcsönöztem egy témába vágó kötetet, várakozás közbeni szórakozásul.

(A könyvtárfőnök ezt mondta búcsúzóul: *Soba ne engedd ingeidet tárcsás gépben kimosni.* Ez megzavart. Nem értettem az összefüggést a mosógép és a bűvárszivattyú közt, máig nem értem, most is megzavar.

Arra gondolt talán: mechanikus kívánságom ezzel a különleges kérdéssel mutatta ki foga fehérjét, ami pedig minden zavaros fejű egyednél előbb-utóbb bekövetkezik, mármint hogy: közeledik a kiszámítható igazságokhoz.

Arra gondolt talán: Minő kínokat állhatott ki ez a figura, ha már a bűvárszivattyú műszaki leírása van soron, pedig jobb sorsra predesztinált – alapvetően. En!)

De nem voltam túlságosan nekikeseredve: Szerettem a fazont, két háztartást vitt, kettőt, a szocializmus azon periódusában, amikor egyet se könnyű. Arról nem beszélve, én az igazi családom mellett a másikat, minden egymást követő másikat, az első cirk után eluntam. Nem maradt energia, hogy itt is cirket oldjak, ott is cirket oldjak. Ami sok, az sok.

Elmenni, tudva tudván szökni, az olyan, hogy megáll az óra. A távozó kikapcsol az idő nyakán, és bízik benne: ott, ahonnan, ott sem történik semmi: de a lényeg más.

A csordogáló, toporgó, dűnnyögő, napi műsorral csámpázó bölcs bejáratással egymás után igazított napok elmúlnak, ahogyan nedves lesz esőben, majd felszárad az ablak alatti beton. Esőben senki nem gondol arra, amikor porzó. És fordítva. A jelen. Itt a baja.

„Ne olyan módon, hogy a korty sok levegőt tartalmazzon, mert a sörbőff, a sörfing keserves bizonyíték absztinenciád ellen azon személyek számára, akik bíznak benned!”

„Olyan vékony legyél, és olyan vastag legyél, hogy a résen pont beférj. De melletted senki, no, világos?”

„Játssz! Játssz a szóval! Barátaid elvárják!”

„Déli nap, ha tűz italodra, takard. Takard, akár a testeddel, takard!”

Ez itt egy bölcs fickó bölcs leveléből való citátumsor. Két megkerülhetetlen tényező miatt kényszerültem rá, hogy idézzek. Először költő a szentem, nem is rossz költő, és néhány munkája olvasata után én javallottam neki, hogy ne vaduljon be máshol, ne, semmiképp. Arra jó az otthon, ha egyszer be kívánna vadulni, otthon tegye, üssön púpot a kedves homlokára, fessen két szemé alá, rúgja szét az ebédlőasztalt a herendiben kikészített újházi tyúkhúslevessel. Otthon tegye, máshol veszteség. Mondom neki: máshol bizalmatlan-

ságot szül. Nem bíznak majd benned, ha tele vagy sörfinggal. Tudható, hogy a türelmetlenséggel párosuló rossz közérzet ki-kirobban, s ha ezt érzi, vágjon, hasigasson fát, ásson kertet, faragjon elefántesontot.

Sári Marinál úgy léptem elő, mint aki egyik kezével fúr, másikkal farag, lábával kalapál, fényesít, s ha mindez egy füst alatt, könnyedén, koncentráció semmi, és mégis eredmény: farkat forgat, hipp-hopp, gondtalan.

Nem szívesen, csak kényszerűségből mondom, mi gondom volt hét nap, „a” hét nap, melyet a bűvarra szántam. Hány helyen, miképpen, milyen szoros ígéretekkel, határidőkkel szedtem össze a pénzt, mely ugyan nem Sári Mari vagyonát növeli, még részben sem, de: ahonnan megszöktem, lógtam, elcsalá-fintáztam, egyetlen hetecskére, hogy régi lázas, jövőtlen szerelmemnek hódol-hassak.

Pénzt keresni megyek, így van megszervezve, mondtam öreg hölgyemnek, aki két és fél év alatt bocsátotta meg legutóbbi jövőtlen (ám napfényre került) szerelmemet.

Szeretsz engem? – tettem fel a költői, bár megválasztott kérdést. Ha igen, akkor hiszel nekem, hát nem így az *emberi*?

Az emberfia rosszabb a legrosszabbnál, ha bubópestist kap combja és hasa közt a fityegő. Úgy hazudik, olyan folyamatossággal, hogy nincs ellenfél. Dalol. Szűkül. Rázza. Nem rázza. (Ahogy kell neki.) Fogyaszt. Gumikötelezik. Kihajol a hatodikról. Nem hajol ki. Pénzre hivatkozik. Nem hivatkozik pénzre. (Bár ez ma Magyarországon vicc – úgy olvasandó. Kérem.)

Rendben van – mondta az asszony, rendben. De mindennap írsz nekem, mindennap elmondod, mi történt veled. Ott akarok lenni, ott én, nehogy el... – ezt nem fejezte be.

Idefigyelj! – szólt keményen. *Idefigyelj!* – szólt fenyegetően.

A levelek nem voltak bekalkulálva, ráadásul az ország déli darabját hazudtam, ha tudom, ismerem ezt a feltételt, nyilván sokkal közelebb vidéket választok, bár annak meg a kockázata nagyobb, mint azt épeszű, visszacsám-pázni készülődő férfiember vállalhatná. A mese szerinti program: Gyula, Kétegyháza, Tótkomlós, onnan vissza: Kunágota (ahová mindig szerettem volna eljutni), végül Makó. Azért nem Szeged, mert ezer évnek előtte elegendő lett a szegedi liliomhalacska lihegő, izzadt tenyerű emancipáltságából. A melegecske a legényekből épp így.

Sári Mari azt mondta, még a bűvár előtt: Ez nem lehet ügy. Nézd, Ivanuska, ha ez ügy, akkor mi nem? Én egyébiránt is szerettem volna megnézni már régen Tótkomlóst.

Megrémültem, netán kerékpártúrára gondol. Ettől egy ideje nagyon megrémülök.

De: nem. Kihozom a kocsit a garázsból...

Hogyan is volt ez?

Azt mondi: intézve. Az első két levelet (Gyula, Kétegyháza), még a városban adtuk fel. Megkérte valamikori osztálytársát a főpostán, olvashatatlanul üsse rá a pöcsétet. Stb. Eztán aktívum kilométerekben számolva.

Csak alföldi kirándításunk után, csak aztán, csak megérkezve a hegyre, az örökségházba, csak kibújva a rövidnadrágból, csak fölébredve haltam meg. Ami tréfa megint csak, mert az emberfia, ha vadonat szeretője kedvéért bújik ki rövidnadrágjából, akkor legyen szíves ne meghalni. Mert korai.

Túl messze vagyok, már a halál felé vagyok és még nem mondtam el Sári Marit, aki talán nem is igazán volt nő, ha idomok számolnak ki nőncmüt.

Nem tudni, hát nem volt olyan melle, hogy hímnemű emberfia belefulladhatna. Nem ringatózott almácskája combja fölött, úgy semmiképpen, hogy egy órségbe induló határórszakasz mentében élvezzen el, nem úgy, hogy távoli tekintetet vonzzon.

Nem is tudom. Véknya, csontos, akár egy kamasz fiú, aki atletizál. Lépte lassú, csendes, a kígyóét lehetne ehhez hasonlítani. Hiába rossz a beidegződés, csúnyát gondolunk a kígyóról, arról nem beszélve, mégis zsákmányra induló héjamadárra.

Megérintem a bőrét, és a bőr enged. Ujjam érzi, szeme, hogy belát a nyomáspont alá.

Sári Marira mondhatni: Bőrével lát! Annyit ér, mint a bőre. Új bőrbe bújt – velem (reméltem). Bőrével fizet – uramisten, milyen csuda is, schol a háj, schol az érzéketlen, mutatta és tudatta, ott! – OTT! – Ivanuska!

Hogy nem igazán vagyok benne biztos, hogy nem igazán fogadnék rá, elmondjam-é a bűvár történetét, elmondjam-é, számít, nem számít? Mit egy bűvár, ha a bőr beszél?

(Volt nőnemű, nem is akármilyen szépségű, két hónapig kerestem testén azokat a pontokat, melyek visszajeleznek (min.) és nem találtam, s ha volt is rémülten titkolta, rémülten, nebhgy csak ugyan félkézze, rossz napon is érinthető legyen azokon a réseken, melyeken beférkőzhetni, beléjeférkőzhetni a testébe: Csend!)

Kedvesem, Sári Mari gyöngyszeme, így neveztem, így én, erre kereszteltem azt a süteményt, amit érkezétre alkotni kívántam.

Szeretek süteményt alkotni. Rántott húst is. Bográcsgulyást is. Csirkecombból perkeltet. Nokedlival. Lehet benne püspöki falat, lehet benne a bordazárta minden izes feketeség, lehet a tojófészek, lehetne a kakasmonyurka is, de kakasból az ember ne készítsen perkeltet se, meg pörköltet se, lucskosat se, vékony vízűt se: kakas maradjon rántva.

Mit szeretek: megjön a munkából.

Mondom, munkából jön. Kinyitja az ajtót. Bár több ízben szellőztettem, bár szeretném, ha érkezte engem érintene rajongva, – – – és orrcimpái gömbölyödnek, cimpái részén lelátni talpáig: vonja testébe az étek illatát. Az étékét, mellyel emberfia eltölt három órát, s ha nokedlit is szerkesztett hozzá, valamivel többet.

Mondom: jön haza, érkezik éhesen, engem is akarna, de a rántott velőt is hóféhér rizzsel, tartárral, erre megérzi a jutalomjátékot. Ezt. Vagy azt. Magamnak nem főzök.

Hogy tudni-e, szeretem? Hogy akarom-e, rámbukkanjon elsősorban, ha ebéd gőzölög. Hogy tudni-e, elfogadható-e, ha az illatokra húz, nem rám? Hogy ilyenkor mi a teendő, ezt nekem soha senki el nem mondta. Én se kezdem el: erre rá kell jönni. Jól nézünk ki: emberfia nem adhat tanácsot. Van nő, ki a forszívó zengését szereti hallani, s aki el nem viseli, hogy elmosogasson helyette szíve választottja, merthogy nem ragyog az elmosott edény. Ennek van esélye.

Elsősorban okker szalvétával terítettem meg, mert láttam őt érkezni, láttam, most erre a színre van benne igény. Becsukta a kocsiajtót, s tudtam, ma rövid villát, tompa kést. Megkérdezni, milyen izesítőszerkezetet kíván a rizs tetejére. A tartár tejföladágját régen megtapasztaltam, pedig még nincs itt a hét nap vége.

Örömök vannak bennem. Örömök. Belecriszkedem Sári Mari örömebe. Akarom, neki is legyen. Fogalmazásom nincs egyelőre, van-e út tovább, de sok-sok százalék, hogy másnak semmi, Sári Marinak semmi. Tudom én azt: Rövidescn, egyik reggel így köszön be hozzám örökösöm serege: HUI-HUI! Bundás kenyeret szombaton reggel!

Széntimentalizmussal van tele gyomrom. Odagondolok, ahol most familiám *nem* bundást eszik, ahol nem is tudom, mit tesz, ahol azt hiszem, megállt az idő. Odagondolom magam a daruszörbe. Oda, otthon készítek sült sármányt. Pacsirtanyelvet – négyónknak.

Es két özláb hámozása közben bekeményszik belembe a görcs. A giccs gör-cse. Ez. Az, hogy senkid nincs, senki másod pajtásom... Ezt mondom magamnak, ezt én, közben Sári Marinak főzők. Kettőnek-háromnak-négyszáz-nak kellene lenni – egyszerre. Sok-sok konyhaedény között.

De: Amit kihagytam szégyencmben, az kimarad.

De: *Ami ehhez is, abhoz is tartozik.*

De: a bőrt nem mondtam el. Amikor meztelen combját combodhoz érinti. Amikor balja megbújik kettőd között. Hideg is, meleg is. Vékony is, vastag is. És selyem, és mandragóra, és álom, és játék és fémesen ön, fémesen arany, és posztósan árvalányhaj.

Sári Mari nem prüszköl a holnap miatt, ami nincs. A jövődő nincs a mai érintésbe becapplikálva. És olyan ő, mint a selyem. Mint a türkiz. Úgy pat-tan le testéről a bűvárszivattyú, úgy hullik le róla a racionális, mint az öreg párttitkárról. Szeress! Ami azt jelenti, ne foglalkozzak azzal, holnap mi lesz, csak ma legyen olvadó gyomor, szakadva vállizület. Adjam neki. Ezért aztán Sári Mari régi kedvesem. Születésem óta szeretöm Sári Mari.

Kedvem gyöngyszeme.

Ez van. Ezt találtam ki. Ma süteményt készítek. Neki. Öröme. Szerelmé- nek sütöm, lemásolom sokszor látott eprecskéjét, a sokszor érintettet és izlettet. – Hogyan mondjam? Milyen szót használjak, hogy ne rezonáljon?

Kedvesem gyöngyszeme. Kettéharapva fele volna. De nincs bátor, nincs ál-lat, hacsak valami fajkutya nem a jövődőben, aki bántaná, aki nem a holnap látható kéjt leli ott, az érzékelhetőt, azt, ami jár neki, a befektetést visszaiga-zolva. No! No, nem egészen így.

Kérem, ez úgy van, ha emberfia elveszíti – hagyja – feledi – csámpázza cigarettáját, utána fut, visszajár, keresi, kutatja, féli azt a cigarettát, kérem.

Így. Pontosan így. Sári Mari elment munkába – amikor Sári Mária munkába ment – cigarettámat kerestem. Hogy miképpen is van az a szál!? Érteni? Mi-képpen? Mit okoz? Mi az a füst, mely egyszer szívható és egyszer fújható?!

Ezért volt szükség süteményre, mely *kedvesem gyöngye* című nevet viselt. Örülnék, ha nincs. Ekkor már bujdokolt a nincs, de nem voltam hajlandó. Nem vagyok hajlamos. Egyszerre egy, az vána. De egy boltba hatan, ha hordanak, hatból három Rába-Mann, két IFA.

De ez mind csak locsogás. Fecsegés. Ahogyan öregszem, amilyen tempóban bebizonyosodik, hogy csak a mellébeszélésnek van jövője, hazugnak barátja, tolvajnak szövetségese, orvosnak tetvese: ösztönösen egyre többet beszéllek mellé, melyről az okos és ravasz újsággárosok így nyilatkoznak: diplomatikus. Az se akármí, ha a beszélő úgy elrejtí mondandóját, olyan furmányosan takarja le száradó, illatos szénával, hogy tíz hangya se találhatna ott friss kékpötrohút; pedig van gyakorlatuk bennce.

De mindez csak locogás, kerülözés; halálom elől oldalazok megállás nélkül, szüntelen. S bár Sári Mari fontos része ennek a halálnak, ő mégsem mag, csak magnyelő barlang a hegyen, bőr és comb, és száj, innen tudható, ahol mészkő, ott barlang is, hasadék is, a név nem számít, csak a csapadék, ha egyszer megnyílnak az ég csatornái.

Még az öröm kellős közepén, az örökösök körében, még az öreg hölgy jókedvéért való küzdelem idején: Férfiú köszöntött be hozzánk vasárnap reggelén. Éppen bundás kenyéret sütöttem csipkés köténykében, nyolc szeletet sok olajban, s amikor a kenyér egyik fele megsült, megfordítottam, rá reszelt trapista sajtot szórtam, hogy azon melegében olvadhasson, pirulhasson, s némely szélein göndörödhessen.

Szevasz mondta. Ismertem is, találkoztunk is, olvastam is, de nem szerettem egyetlen sorát sem, szövegei elszuhantak mellettem, bár igazság, soha is nem kapkodtam utánuk bőszen. Azóta is elszuhannak.

Toporgott. Én megsütöttem neki is kettőt, bár az olaj csak nyolc szeletig jó, befeketedik aztán, neki izlett. Toporgott tovább annak ellenére, hogy leültettem, kávéval, pálinkával kínáltam, hideg sörrel is, kedvességgel is megkínáltam, pedig gyűlölök váratlanul betoppanó vendéget, minden vendéget, hétköznaplót is, vasárnaplót különösen. Egye franc, gondoltam, egye franc, valami kell neki, aztán eltűnik. De nem mondta ki.

Toporgott még, toporogva, kérdezve kerülgetett, csinálta a hazafit. Erdély. Meg Felvidék. Könyvheti könyvárus gyomrozott meg a következő mondat-tal: „Ha könyved mellé kirakok egy ilyen címűt, *633 erdélyi vasútállomás kondenzátumleválasztójának elemzete 250-től 800 mm-ig*, akkor is előbb veszik meg azt.” Meg van értve, válaszoltam, de ismerve az okokat, nem is számítottam másra.

Az öreg hölgy néhányszor átszáguldott a szobán, így hozva tudtomra, nincs elkápráztatva a reggeli ivászatból, a másik szobában pedig az örökösök gyilkolták egymást, ezt kiszámolhattam a puffogásból, nyögésekből, fojtott kölyök-szitkókból.

Menjünk le egy órára, beszélnem kell veled – mondta a vendég.

Rendben van – és csendes halk kérvény formájában előterjesztettem az illetékesnek, csendesekén, mert kirándulni készültünk, ha nem is azonnal.

Pihendémben a kocsmárosné féktelent mosolyintott rám, mint aki kiszámolta, elmaradásom mennyivel rövidítette meg, a mosoly pedig felszólítás és bizonyíték, soha olyan jó helyem nem lehet máshol, mint a sarokasztaluknál. Tapasztalhattam is, azon az egyetlen asztalon mindig volt terítő, s mert odatelepedtünk, már hozta is a régimet, a lilát, rajta még az ismerős, saját kézzel, saját Symphonia-parázssal gyártott foszlószerű likacska.

Egy óráam van – mondtam a vendégnek. Nem csak azért, mert nem volt több, hanem, mert már nem akartam kocsmaasztal mellett barátra jelni, éppen elegendőnek ítéltam azt a néhány százat, az addigiakat, ezzel az irodalmárral meg semmit se akartam. Csak, hogy kinyögje. Nahát gyorsan kinyögte:

Ha nem készülök az idén nyáron ki, akkor az útlevelemre lenne szükség, mert egy külföldi magyar arrafelé készül, és mert megszólalásig hasonlít rám, és hogy semminéven nevezhető jogi következménnyel ne számoljak, mert minden el van intézve, csak és kizárólag az útlevelemre lenne szükség, a költségeket ők állják, én pedig három hét múlva jelentsem be, hogy elvesztettem, semmi gond, schol semmi gond.

Csúnya fickó volt ez a vendég, s a csúnya férfiaktól jobban iszonyodtam, mint a csúnya nőktől, ami – persze – megint nem így igaz. Nem. Ez utóbbiak megítélésénél nem sajnáltam időt és fáradságot, hogy akár egyetlen kedves-szép gesztusra bukkanjak tekinteteik és mozdulataik közt, fejembe az ragadjon meg. Így aztán ezen a mérlegen, ebben a viszonyításban nem helyezhető egymás mellé a két nem.

Fénylő csillag ő a magyar irodalom egén, s ez a nagyvonalúság nyilván nem felejtődik el, ezt egészen biztosan állíthatom. Ez az önfeláldozás... – így a csúf vendég.

Én nagy ívben a fénylő csillagokat – mondtam volna még mondat közepén, ám az „önfeláldozás” kiakasztotta nyelvem a válasz elől, még soha nem mondták nekem, hogy önfeláldozó volnék, inkább az ellenkezőjét bizonyították hihetőn, beleremegtem a szövegbe: Mamma! Látod, mi minden nem a te fiad! És itt a vendégirodalmár első mondata, mely megérintett. Eddig nyilván nem engem célzott alkotásaival. Nem volt rá oka, mint most erre.

Nem telt le az óra, s már otthon is voltam, még nem pörgött le az órányi homok, melyet az öreg hölgy kilépésem másodpercében fejreállított, mint minden esetben, amikor nélküle adott programot az Úr, s azt zokon vette, illetve bizalmatlanul az credményt, a lényegét, s a kifutót illetően. Az öreg hölgy fogadott volna rá, az utcákba jövő-menő nőneműek, korra, súlyra és bőrszínre való tekintet nélkül engem vadásznak. Ami ugyan jóleső, de túlzó feltételezés. Akad bizonyítéka az öregkori szerelemnek, ha csodálkozásra készítő is.

Kicsit oldalazva, kicsit tétován, de látható céltudatosságomat el nem fedve, kihúztam a fiókot, mely a születési anyakönyvi kivonatokat, bírósági és egyéb papirokat, az öreg hölgy diplomáját, bizonyítványokat, értesítőket, nagyobb összegű utalványszegélyeket tartalmazta, a belső rejtekből kiemeltem útlevelem, s mint aki nem is, ingem szívem fölötti zsebébe rejtettem.

És még egyetlen percet áldoztam a vendégirodalmár számára, akit soha nem szerettem, alig is olvasva tarthattam erőlködésnek tevékenységét, s aki most a hízás legapróbb gyanúja nélkül, egyetlen mondatforgáccsal: az önfeláldozásával, megszerzett magának. Meg, a kurva. Nyilván gondolkodott előtte, mit is mondjon. Ez az önfeláldozás az irodalom, a magyar, azonkívül a nem csontos... öreg irodalom érdekében a lehető legjobb választás volt számára. Én meg: büszkén, mint akit nyomban ki is végeznek, átadtam. Át én!

Az öreg hölgy nem szerzett tudomást az akcióról, s én bíztam benne, nem szándékozik cisenstadi rokonaihoz utazni egy hónapon belül.

És indultunk a vasárnapi hegyekbe, vasárnapi öltözékünkben, az örökösök vasárnapi rencgát kedvével, mely csak akkor rövidül, szűkül elfogadhatóvá, amikor rábukkanunk az első szarvasbogárra, az első szarvasgombára, az első szarvasnyomra át az ösvényen. Ilyenkor feltámad természettudományos kíváncsiságuk, kibontják fényképezőgépeiket, s nem vesznek össze, ki készítse el az első fotográfiát. S mert tudom, hogy a felnőtt, az apa, ugyan nagyon okos, nagyon okos, nagyon sokat tud abból az cresztésből, amit örökösei még nem – – – és mégis van egy kérdés, melyre már nincs válasz, s akkor ott áll tanácstalanul, kizsigerelve.

Egy kérdés mindig akad a végére, mely válasz nélkül marad. Ha nem az elején. Így aztán kényszerűségből régen túlhaladva mindazt, amit örökösként magam örökhagyóitól hasonló kirándulásokon és továbbképzéseken tanultam – könyveket használtam, minél hosszabbra nyújtsam az időt az utolsó kérdésig. Nem mintha ez túlságosan sokat számított volna.

A kölykök kíváncsisága hiányos területekre is elbotorkált, zavarosokra, egyenetlenekre, melyekre nem számíhattam.

Tehát: vállra hátizsákok, nyakba fotómasinák, nekem színes és fénylő fémlapokkal borított agancsfecjű botocska, öreg hölgyemnek a boldogság: mentünk, mentünk, vasárnap ez, a hetedik, mentünk ízlelgetni a levegőt, harapni a szalonna-kolbász-disznócomb-hagymafej-kolompér sültet majd délben.

En ilyenkorra egy laposban, de olyan laposban, hogy magamnak is keresnem kellett néha, elrejtettem a rugattyút, mely szolgálata szerint a holtpontokon rúgott át. Sem annyira egészséges, sem annyira fiatal, sem annyira virgonc, se természetbarát nem voltam már ebben az időben, hogy nélküle mosolyogva vehessem a negyvenöt-ötvenöt 0/0-os emelkedőket, a lejtőket meg még nehezebben bírtam, begörcsölt a vádlim. De a laposból be nem kentem soha, nem csak a szag árulkodó természetétől tartottam, hanem sajnáltam. Egyszerűen csak sajnáltam volna *csak külsőleg!* gyógyszerként bevetni. A tavalyi huszonharmadik kiránduláson felelőtlenebb és gyakrabban kockáztató kisebbik örökösöm felhasította hüvelykjét *Kiváló Áruk Fóruma* emblémát viselő bicsakjával, s akkor is megvártam – félvén a lelepleződéstől –, hogy az öreg hölgy elrohanjon csak tiszta forrást keresni, akkor húztam elő laposomat, akkor öntöttem kotyogtatva a vérző sebre, hadd ordítson a kis hülye örökös, s csak akkor kötöttem át fehér pólyával remegő hüvelykjét; s mi, három férfiember, megtárgyaltuk, egy öreg tengerimedeve járt erre, onnan a szag, ő nyújtotta át szeretettel fertőtlenítés céljára üvegét.

Innen indított indoklással annak elérésében is bíztam, hogy legalizálhatom laposomat. De nem voltam bátor végigcsinálni. Az öreg hölgy savanyú kirándulási képe nagyobb terhet rak rám, mintha hátamon kellene őt a hegyre felcipelnem.

A nem magyar állampolgár magyar költő, aki nem kívánt magyar állampolgárrá válni, nem adott be honosítási kérelmet, nem, útlevelemmel nyugat felé vette az irányt, s onnan majd északnyugatnak vette volna, ha a felesége és kislánya, aki egy másik magyar állampolgár irodalmár feleségének útlevelével már néhány hete a nagy nyugati sajtban tartózkodott, s ott olyan remekül érezte magát, hogy a nem magyar állampolgárságú, de magyar nyelvű költőre a ragozáshoz, e boldogság ragozásához nem szükség, nem találta.

Még egyszer: A költő felesége korábban kijutott magyar útlevéllel, s egy, ugyancsak magyar nyelvű, de immár nem keleti irodalmár ötszobás lakásában töltötte nagy izgalmak közt a két kiutazás közti időt. A feszültséget nem éppen eredeti, de hasznos módon vezették le, a költő asszonya, és a nem magyar állampolgár irodalmár, az ötszobás tulajdonosa. Ivarszerveket vették igénybe, mely módszer nemcsak kellemes, ha jó, de nyújtható.

Így aztán az útlevelemmel érkező költő, a „fénylő csillag”, rövidke levélhez jutott, nem lágy meleg ölhöz: „*Engem többször nem versz meg részegen, én nem kínlódom tovább.*”

Sári Marival mi visszaérkeztünk az Alföldről. Az Alföldön boldog emberekkel találkoztunk.

Mindig irigyeltem a boldog embereket, akik ha nem is mosolyognak megállás nélkül, akik, ha nem is bújnak ki bőrukból, akik, ha nem is ölelgetnek meg, nem is cuppantanak ragyogó nyomú csókokat két felemre, s akik nem mondják, nézd, mennyire szeretjük mi egymást, mindez ráncos homlokukon talál-

ható, mindez nyugodalmas szép mozdulataikon látszik, látszik, ahogyan belépnek valahová, ahogyan kilépnek, ahogyan helyet foglalnak a helyijáraton, ahogy fűszálnyi, szinte észrevehetetlen kedvességgel engedik előre egymást. Sári Mari – én oldalazva nem nagyon vettem részt a csalafintáriumban – megbeszélte, hogyan és mikor kell feladni az öreg hölgy által kikövetelt leveleket, melyeket villámcsapásszerű három hajnali órát áldozva rájuk, megírtam.

Ezt hallottam az évfolyamtárs szájából, aki se szép nem volt, se ilyen, se olyan, észre sem veszem, ha nem Sári Mari múltbeli barátnője: Csalsz, Mari, megint csalsz. . .

Egyszerű volt. Pontos. Nem számonkérő hangsúlyú, mégis letaglózó. Adott életkedvet a délelőttnek. Sári Marin is láttam, bár nem szoltunk róla: felejtjük el gyorsan. És leltünk másik ismerőst, aki otthon tartózkodott déltájban, és elfelejtettük gyorsan.

Itt lépett be Sári Mari látó bőre. A felejtést, az elszakadást, a borzongást, hideget és meleget, sclymet és darócot egyszerre nyújtó.

Tele vagyok giccsel. Giccsel vagyok tele. Most miért gondolom, hogy a barátnő, hogy Sári Mari is, hogy mindenki, akivel találkoztam: drága, nálam drágább, pontosabb, és jobban ismeri holnap teendőjét? Mint egy szentimentalizmusból szerkesztett nagynéni. Ilyen vagyok, tele giccsel. Munka közben. A test meg test, a test igényci meg a test igényci. Nincs ezen mit összemosni.

Es volt egy gyors, hosszú utunk fel a hegyre, a Nagykereszt alá, a Bazilika fölé, a hajlatba, a házba, a reggel mindig megpucolandó lámpaüveghez, öt kerek napunk volt még, öt kerek nap, nincs ezen mit összemosni. És mert nem tiltotta senki, alig ittam, és mert néha nekem kellett vigyáznom a másikra, csak vigyáztam, csak tettem a dolgom. Nem hazudtam egy szót sem.

Mondataimban, ha voltak mondataim, mert a napok nem különültek el, ha a főztjeimet nem nézem, ha szünyogvadászataimat nem nézem, melyek általában sötétedésre estek, ha a lámpaüveg-pocolást nem nézem, ez meg fél kilenc és fél tíz közé esett, amíg Sári Mari dolgozni járt, ami nem több két napnál a hétből – – – tehát ha voltak mondataim, azokban eszes nyomozó sem talált volna hamisat, nem: mert nem jutott hamisság.

Ez pedig nem köszönhető másnak, mint Sári Mari látó bőrének. Ne erőlködj, nyugi! – szolt rám az első napon, amikor kitűztem a célt, no: Tülteljesítünk! Amikor teafőzés közben (mintegy véletlenül) behúztam a hasam: De hát van, Ivanuska, mit akarsz vele, azt hiszed, máskor nem *érezem?* – mondta a látó bőr.

Egy tatabányai súlyemelő dolgozott a dobogón, ólomsúlyú, szakállas, hatalmas – mondta Sári Mari. Ültem olvadozva, csak ültem a marha nagy színes képernyő előtt, és elsírtam magam, miért is nem jut nekem soha kilencven fölötti fiú, miért ilyen angyalkák, ilyen kis szép fiúkák, akiknek, ha mondom, elegendem van belőled, elsírja magát, hatoldalal leveleket küld hatszínű iniciálékkal. . . Már rég nem akarok parancsnok lenni, és mégis, nézd csak, mégis sajnáltam őket, hát egyszerűen csak sajnáltam. . . minden hiába. Úgy meg mi van? Ha sajnálatból nem küldöd el, akkor keresel valaki mást, hogy legyen erőd elhajszolni. Tudod, apám volt ilyen nagy. Egy mázsza. Mindenki kicsi. Mintha az öcsém lenne. Ez rettenetes, Ivanuska. . .

Csak Sári Mari szavaira emlékszem. Magaméra nem. Színekre, izekre, érintésekre, mozdulatokra, csendekre, petróleumszagra, a katonák éjszakai géppuskahangjaira.

Uramatyám, ez most meg volt csinálva rendesen, miüibii?

Es a kávé az eszelős kávéfőző szerkezettel, melyre ha nem figyeltünk illendően, leugrott a gáztól, de odafönt még tett két kört maga körül, szétspriccelve maga körül tartalmát, a földön meg rá kellett vetődnöm a felmosóronggyal, mert félpercekig nem hagyta abba táncát a konyhakövön.

Uramatyám, ez most meg volt szerkesztve rendesen, mondta Sári Mari, és nem hazudott, de miért is, hát nem akart örökösöm lenni. Milyen gonosz dolog is elvárások nélkül, illetve egyetlen elvárással magunkkal szemben: jó legyen nekem. A másoknak is, mert közben tudhatjuk, ő sem akar mást, minthogy jó legyen neked. És néztünk le a városra. Néztük, milyen gyönyörű hajnalban, kora estén, amikor hiborrá vált a közeli papírgyár füstje, s az betakarta, láthatuk, amikor szélrohamok rontottak a városra, s az utcavégeken porfelleg gomolygott, s láttuk, amikor a nyugati cset vastag pántlikával kötötte át a szivárvány, s csak ültünk, mint akik érdemesek minden ajándékra. Mindenre, ami másnak nem juthat.

Szerettem Sári Marit.

A bűvart nem. Bár annak nem volt semmi baja. Így maradt felhasználatlan tudásom: az lett volna a valami, ha még a bűvart is megjavíthatom. Ha tudom. De ha nem, akkor is megkísérlem.

Uramatyám, mondta Sári Mari, hát még így is beférünk az ágyba? – látó felhámja megremegett.

Ugy vélem. Sári Mari is azt mondaná, Ivanuska látó felhámja megremegett. Könnyű dolga volt a felhámnak. A levelek érkeztek, s pecsétek érvényesek, a bennük foglaltak izgalmasak. Néha azt írtam – bár csak félmondatnyit –, idegesít ez az örökös kényszer, hogy beszélnem kell. Nem akarok, Kedves, nem akarok beszélni hazaérkeztem után legalább egy hétig. Ezt írtam az előrefogalmazott levelek némelyikében az öreg hölgynek.

Sári Mari naponta legurul, ellenőrzi, boltjában a dolgok rendben-e? Azt reméltem, ilyenkor szundítok egy jelentőset. Azt reméltem, mert az egyedül végigszundikált két óra visszahoz az elvesztegetett cróból. De nem. Tíz perc után megébredek, s a tetőgerincre mászva, ahonnan jól belátom a két legalsó szerpentinszintet, figyelem Sári Mari fehér Wartburgját. Félek, féltém őt. A sárga csuklósoktól, az IFA-któl, a hegyről, hegyi tanyáikról rohanóban és részegen lefelé tartó helytartósági és tartományi sofőröktől féltém, akiknek nem történhetik baja ezen a vidéken.

A gerincen ötven fok a meleg.

A gerincen nyomnak a küpcserepek.

A gerincen se jut eszembe más, csak Sári Mari és a hátralék. Felelőssége a jövőmentesen eldönthető időnek, ami ránk vár: Uramatyám, mit csinálsz te velem, kilógok az ablakon, Ivanuska, drágámmmmmm.

Kérleksszépénkérleksszépén! – kiált rám első alkalommal: Leesel, kérlek, leesel, ne csinád ezt velem, hogy féltennem kelljen! (Így vigyázunk maradék óráinkra.)

Vigyézők én magamra, jövök én hozzád, nem hagylak én másnak, csak ne mász a tetőre! – morogta dühösen.

De a gerincen csak öröm látni, amikor a legalsó kanyart kisodródva veszi. Öröm látni, ahogy siet. A városban nem sikerül megtalálnom az utcák hülye íve miatt.

Idenézz: mutatott egy csapat mínuszos hírre. Idenézz, Ivanuska!

Odanéztem. Hátam árkában az ideg telefutott elektromos rángásokkal, ideg-bajjal. Tele lett ijedelemmel, riadalommal, félelemmel, tele nyomorúsággal, tehetetlenséggel, tele lett kivédhetetlennel, s azzal, ami csak érezhető, és nem érthető.

Halálhírem állt az újság mínuszos hírei között.

Halálhírem.

Tragikus körülmények között elhunytam harmincöt évesen Bécsben, s a nyomozásnak még nincs vége, mert sok a tisztátalan, elvarratlan szál.

A halálhírem nem akármí.

Ültünk a napon, ültünk egymásra nézve. Még semmit nem tudtam a költőről, a költő feleségéről, a megkóstolt boldogságról, a nagy kerek sajról, melyben arra indul a menni szándékozó, sokat gyilkolt, sokszor egyedül sírdogált költőfeleség, amerre csak akar, semmit nem tudtam a „fénylő csillagról”, bár gyanította kiről lehet szó, semmit nem tudtam, milyen lelkiállapotban élte meg az elmúlt öt vagy tíz esztendőt, s ez idegrendszerét mennyire viselte meg, vagy ellenkezőleg: keményítette meg, nem tudhattam, hogy lelőtték üldözés közben, agyonverték, elütötte egy Trabant, leesett az emeletről, belkóstolt a régen kívánt heroinba, s úgy...

Nem tudhattam melyik napon történt az eset. Nem tudhattam, az elsön, másodikon, harmadikon, érkeztek-e leveleim. Vagy csak most, az ötödik napon kerül öreg hölgyem postaládájába az első, nem tudhattam, nyomozók rázörgettek-e az öreg hölgyre éjszakai ajtaján, egyszerűen nem tudtam semmit, és, csak, de, ám: annyit, annyi rohant át rajtam, miután a szem optikai tengelye nem tiltakozott, engedte, hogy jól megfigyeljem a szöveget, és az eljusson az agy szóval időben meg nem fogalmazható gyanújáig: Bukta van. Ez a bukta.

Hogy jönnek a levelek. Hogy ő, ha nem is olvassa a magyar napisajtót, olvassa más, figyelmezteti. Részvétet nyilvánít. Csodálkozik: Dehát kedves, nem is mondtad, hogy a gazda nyugaton él?! Vagy pusztán kíváncsiságának, nem rosszindulatának engedve részletek után érdeklődik. Kedvesen, mosolyogva, és felajánlja segedelmét. Hogy közben jönnek a levelek Kunágotáról, meg Makóról, itt a baj.

Azt éreztem az első századmásodpercben: ez meg volt írva számomra. Hasonló mással meg nem eshet. Így rendeltetett el. Ilyen szerencsétlenül.

Az öreg hölgy pedig kibuszozik telefonközpontos barátnőjéhez, megkérdezi az előző két művházat, épen, egészségben hagytam-e el őket. Ők pedig visszakérdeznak: Kit keres, asszonyom? Ismételje meg?!

Előbb még megnézte az útlevelet az útlevek helyén. Megszámolta a márkát, a dollárt. Előbbjuttatta rejtekükből az aranyakat. A Napóleconokat, medálokat, függőket, vastag láncokat. Nem érti: miért? Miért mentem volna ki három gatyával, egy cipővel, öreg kordban, miért? Mit csinálók majd ott, mi dolgom lehet? Csak nem nő? Valami nő kaphatta el a rohadékot, azért lógott meg, egy nő, aki elhagyta villámgyorsan. De ilyen gyorsan? Ez csalódást okozna az öreg hölgynek, ezt sem érti. Nem is akarja megérteni. Négy nap alatt azért mégsem!

Atyavilág, Mária! – nyögtem volna, ha a rémület hagyott volna nyögést bennem. Es ekkor szólítottam volna Sári Marit először szép nevén, helyette is: Szűzmáriaszentjózsef, hogy mászok ki ebből!

Minden estének és éjszakának, minden hegyen töltött napnak más és más a színe emlékeim szerint. Ragyogótól a tompa fényű mahagóniig, a sokat használt íróasztal fakósárgájáig.

Ezé, halálhírem éjszakájáé tompára sikeredett, ködökkel bőven ellátva, görbülettel, kínlódással, mert Sári Mari, aki úgy határozott, leszarja, ha eddig falakon kívül maradt az öreg hölgy, akkor nem engedi elrontani utolsó éjszakáját elmebeteg lelki nyavalyákkal, és mert szerinte ez egy hülye vicc, valami hülye újságíró hülye vicce, ha pedig nem az, akkor vivát, soha nem harapta meg hulla hasát!

Ez a hullaszag még izgalmasabbá teszi... – mondta. Szerintem te találtad ki az egészet, ráadásnak.

Az. Perszc.

Páratlan Sári Mari. Mint a többi. Azt csinálta, úgy viselkedett: a baj, ha baj, úgylis itt lesz rögtön, ne idegeskedj miatta, amíg nincs itt, tegyünk mást, a várakozás megőrjít.

De mert így nem könnyű, másnap vége a szerelemnek, ezt is tudta Sári Mari, s amennyire csak lehet, a hullát megnyúzta maga és a hulla kedvére. Amikor ismét ránéztem, már elárasztotta a szobát reggeli fényével a nap, csillogott a tálca cirádáin, Sári Mari szemén, szeme alatt az árokban, fehér fürdőköntösére hulló fekete haján.

Ugy nézett rám és úgy ült mellém a langyos ágyra (*Domine, cum veneris iudicare, noli me condemnare*), mint aki – mindent összevetve – rászolgált a büntetésre, mint aki áldozat római stadionban, várja az oroszlánt meztelen marddal.

Igyuk meg, ígyuk – mondtam. Egye franc. És a legeslegutolsó éjszakára tartalékkolt, minden koronát segedelmező, az esetleges fáradtságot, újjáttermelődött, felszínre vergődött gátlást eltörölni hivatott úri pálinkát felbontottuk, kortyintottunk belőle.

Az öreg hölgy fel és felbukkanó arca falszögletben, faszéktámlán, frottirköntös mellrészén egy másik történetet húzott elő egy másik nyárról, másik normáról: barátom tizenöt esztendő, lányánál alig fiatalabb csirkét fogott, illetve fogta meg a csirke őt. S mert máshol nem bújhattak meg, ágyamat választották, régi kastélykát, sárga lavóromat, napfényillatú hálósájkajaimat. Két héten át majd minden délután, amikor barátom asszonya robotolt. És semmi. Schogyan semmi. A férfi mindent kipróbált. Homloktól öregujjig összerajzolták egymást kéziratjavításra használt tizenkettes filckészlettemmel, ajtót nyitottak, ablakot. Leláncolták ezeket. Besötétítettek. Beatlest hallgattak, Korda Gyurit. Illést, Verdit, hogy hátha. De nem. Egyetlen ponton nem kerültek át, nem, mert nem. Különféle szerekkel fújta be szobát. Erősítő kotyvalékokat ivott. Virágcsokrai eltakarták íróasztalomat, később napokon át a virággal bekerült bogarakat gyilkoltam; keményített, fehér ágyneműt lopott otthonról, kölcsönkért, áthelyezte az ágyat, mondván, hátha az a baj, hogy eszébe jutnak szeretőim, akiket részben ismert, és zavarja ha eszébe jut, hogy azok a nők, meg én.

A két hét eltelt, én minden esetben türelmesen kivártam a sötétedést, mert ők nem indulhattak el napfényben, nehogy a közeli falu – ahol a lányka lakott, s a közeli kisváros, ahol a férfi lakott ismerőst kanyarítson látótávolságba eléjük, így híre menjen a kísérletnek, melyet egymással folytatnak. Kivártam a sötétet a kocsmában, a könyvtárban, meg a templomban, meg a gyógyszertárban, meg a pálya kerítéséhez támaszkodva, meg magam eprét cserkészgetve, hol sikerrel, hol sikertelenül. És nekik még mindig nem ment. Ekkor már én is adtam tanácsot ilyet-olyat. Magam praxisából. Hülyeségeket természetesen, mert férfiembernek magának kell megbirkóznia görbületével.

A kislány már elment. Sértetlen, könnyezve felszállt a vonatra. Barátom meg a kertben örjögött, tépte a gondosan ápolt, de a forró nyár miatt néhol megégett füvet, pörgött-forgott-nyögött és jajgatott, hátára fű ragadt, körme tele homokkal.

Mondom neki: Nyugi, nyugi! Nem is hallja. Kérdezem találékonyan: Mi van, siker nyema?

Néhány percig elnéztem fokozódó örületét, de mielőtt lelegette volna az összes megmaradt pázsitot, kiszaggatta volna a kinnal ültetett, nőni nem akaró fenyőket, teleengedtem friss csapvízzel a felmosóvödrot, nyakon öntöttem vele, nem találva el egészen jól a nyakát, beterítette a víz talpától a feje búbjáig, mint a már említett rajzok. Erre engem gyilkolt, ölt volna. De nem ért utól. Rövidebb lábakat tartott nadrágjában, mint az enyémeck, kettőt lépett válaszként az én egyemre.

Vissza persze már együtt: elzokogta, azért nem, ami nem, mert az utolsó pillanatban az jutott eszébe, felesége benéz az ablakon. Hogy benéz az ablakon, erre egyből lekonyult.

Mondom én nagy eszemmél, mert tanács az van, zsákkal: Örülj neki, soha többé nem kell más nővel ágyba bújnod, csak az asszonyoddal, itt a bizonyíték, a szercelem nagyhatalom...

Vagy így fejeztem be bölcselményemet, hogy a dolog élet mégis leereszljem: Pincében! Csak pincében bujálkodj, ahol nincs ablak!

Marha! – vigyorgott rám vörös szemekkel, és tudtam, sokáig nem alszik még mélyeket, pihentetőket, mert ébren tartja a kérdés: Mit gondolhat most róla a kicsike angyalcsirke, aki felkorbácsolt vágyait egészben rábillentette egy kimaradáson lévő gyanútlan kiskatonára, katonára, aki aztán sikeresen el is készítette élete első gyerekét, amit sikeresen el is titkolt a kis angyal élőle, s aki sikeresen feleségül is vehette a kis angyalt, aki pedig sikeresen kimaradt a gimnázium első osztályából, és nem tudni milyen sikeres kismama vált belőle.

De amikor esténként le-lenéztünk a városra, lassan kialudtak a lámpák a szobákban, az utcákon, egyedül a felvonulási tér diszkivilágításának virága maradt a sárga és fehér fényekből, Sári Mari mellettem örült a valamelyik délelőtt unalmában lefestett lócán, bőre bőröm égette, fekete lobonca tincsenként befúrta magát jobb vállamba és karomba a csontokig, a sing és orsócsontig, a kulcscsontig, lapockáig, nem kerülve el a tojáshegy és gömbfüzlete a hajbozót által elérhető testdarabomon, s így nem csodálkozhattam volna egy alapos ízületi, netán csontvelőgyulladásra.

De amikor végignéztük, hogyan hal meg naponta a város, hogy vonul vissza mérsékeltövi éjszakája nyugalmába, s én újra meg újra bódultan, mint a bógár, bódultan, mint a simogatással tönkretett, érintéssel eszelőssé varázsolt kajmán, közel egy négyzetméternyi bőrre koncentráltam, kiterítve, megforgatva, hidaltatva, átadva és ellopva hőjét, átvéve remegését, széthullva rajta és alatta, mint a rezgőhullám darabjaira bontott toronyház – a város megszűnt csendes éjszakáival, és megszűnt a hegy és a folyó, a tenger és a forint, a választások, az irodalom és irodalompolitika, az orgonacsokor, a veszedelmek, dráguló tej, kenyér, a halál és az élet: két bőr, két és fél négyzetméternyi bőr lefedte Európát, nem csinált azon bukkanót sem a Kreml, sem az Eiffel-torony, simának éreztem, fénylőnek, mintha a világ bársony volna egyvegből.

De ezt nem mondhattam el barátomnak, segítségképpen, nem, mert ha nem tudja, nincs tolmács, aki lefordíthatná számára.

Vasárnap volt. Három hete járt nálam az irodalmár, bár inkább irodalom-szervező, útlevelemért. Elcsigázott vasárnap reggel volt, csak másodpercekre oldotta szombat délelőttől érvényes pánikhangulatomat a látó bőr, s a bőr gazdája.

Letelt a három hét, bejelentettem az elveszett dokumentumot – mondtam Sári Marinak.

Az úri rozspálinka úgy döntött helyettem, nem érkezem meg ma az öreg hölgyhöz, örököseimhez. Két igen fontos, de a pánikhangulat elködítette tényező miatt tett jót a rozspálinka. Először is: logikátlan ma megérkezniem, mert az előzetes tervek szerint ma délután jelenésem van az Alföldön; másodsor: ha valóban bukta a bukta, hónapokig nem lehetek egyszerre két helyen, nem lehetek például Sári Marinál is, Sári Mari ágyában, előterében, tűzhelye mellett, teraszán, s eközben otthon, fel-felvillanó, hazasikló gondolataim szerint az öreg hölgy és örököseim körében, a televízió vasárnapi főműsorát élvezve, szappanos fürdésüket, rendes fogmosásukat ellenőrizve.

Hátulról közelítettük meg a város azon körzetét, ahol a rendőrség szép kék épülete állt. Fáztam most. Nehogy ott tartsanak valami úton. Sári Mari kuncogva kanyargott a kis utcákon.

No – röffentett rám az ügyelet.

Mondom neki, most akartam éppen utazni, kil földre menni, és úgy néz ki, mintha elhagytam volna valahol az utazásra jogosító okmányt.

Nevét. No, mondja a nevét, mert nem nekem kell bejelentenie, hanem munkanapon oda... – és mutatta, hogy az épület melyik részén kell jelentkezniem.

De – mondom én meg – ha nem utazom, akkor visszatérek munkahelyemre, az pedig nem ebben a városban van, igyekeztem megmagyarázni, s közben a kő leesett mindenemről, ahol eddig nyomott. A lényeg: be van jelentve. Be van jelentve!

Ha halálom után bejelentettem az útlevél elvesztését, úgy nyilván élek. Ez is öröm, de ennél nagyobbak is voltak itt hirtelen felfoghatók.

Hátul mentünk ki a városból, mint érkeztünk se egyenes úton történt. S a nap hátraléka maligántúltengés jegyében fogant.

A hegyi zöld kocsmából, mely Magyarország legmagasabban fekvő, legtisztább levegőjű vendéglője és kocsmája, kocsmárosnéja a legnagyobb kocsmárosnével rendelkezik, fartája pedig szinte normálisnak mondható, ezzel a testi adottságával harcolta ki az illetékesek köre alatt, hogy évente egy osztállyal megemelhesse besorolását, innen telefonoztam R beszélgetésként és azonnalra az irodalom-szervezőnek, de már a maligánok és rozsfokok gorombaságával. Sári Mari mosolygott, ő nem látott eddig igazából beindulva: De nem emlékszem, miket, mi mindent mondtam, hiszem, nem akármit. Sári Mari elmondhatná. De nem teszi.

De aztán nem akart elaludni.

Ne bánt. Nem vagyok jól... kértem.

Sári Mari az első nap tétova, a lassúnál gyorsabb, de még nem igazán gyors, célratörő bujasága előtt az ágy szélén ült, fekete fürdőköpenyében, haját baljával hátrafogta – én feküdtem már, ő meg szerette, ha a csípőcsont és a bordák közti gödörben a férfitenyér, férfialkar, s az felnyalábólja, áthengeríti

az ágy általam elfoglalt darabján, át a lepedő belső viszonylataira, be a falig, s így maradt köztünk kétarasznyi semleges terület, a hadi kezdeményezések demarkációs két arasza. A játék kedvéért szerette az átnyalábolást: így, ezzel el volt ragadva, mint a szabin szüzek, ám az elragadás után a kezdeményezés számukra éppoly polgári jog, mint az elragadók számára. Hát valahogy így ült Sári Mari az ágy szélén a lovasrohamot megelőzően, oldalazva homlokom középebe nézett és azt mondta:

Csak ne bánts. El vagyok hagyva...

Es nem bántottam. Nem arról volt szó. Később rozscipót ettünk csirkemellel vagy mivel az ágyban, és a morzsák fölött, a térdek, könyökek érintésében azt hittem, azt reméltem, itt van vége a világnak, és Sári Mari szólóngatott, mondott, nem szólt és nem mondogatott, csak nyckergett, vagy mi a csuda, mint két rosszul nőtt, nagy szélben összeéró akáctörzs.

Es amikor évtizede használt, szinte unalomig ismert alakiságai felé kanyarítottam négyzetméternyi bőrét, és amikor meg-meghökkenve trappolt velem, már tudhattam, a sablon is okozhat örömet annak, akinek nem sablon.

Várjál csak! – mondta Sári Mari, most kiderül hány kiló a kiló...

Hogyan is?

Mit írnak rólad, abból lesz-e mázsa, Ivanuska.

Abból, Sári Mari, nem sok minden derül ki, nézd csak meg, a bányász-özvegyek hogy' szeretik uraikat... A halott nem vágja már képen. Nem önti ki az emeletről az odakozmált töltött káposztát. Höm?

Azért annyira ne féljél, hogy összecsináld magad. Tudod hol talárod Sári Mari örömeit. Én vagyok neked az örömlány, Ivanuska...

Az. Tudom, Sári Mari. De mi a garancia?

Ez már másnap reggel. Sári Mari igyekezett elhanyagolt butikjába, hogy körmére nézzen az alkalmazottaknak. Megapírtsa őket, hogy a veszteség ne haladja meg az eleve be kalkuláltat, hiába, tolvaj mind egy szálíg, hiába cserélgetem, egyik olyan, mint a másik, mindnek szeretője van, húga van, gyerke van, majd egyszer jöhetsz hozzám, pedig nem szeretnék hinni benned, Ivanuska, te egy idő után kijátszol mindenkit, de az se biztos, Ivanuska: a kijáratnál álltunk, fájtak az ízületeim, és már se kiszállni, se bentmaradni, se aludni, se ébren lenni nem volt se kedvem, se eröm, kómában szerettem volna tölteni egy hetet, hátha addig rendeződik alföldi kirándulásom, útlevelem, öreg hölgyem, és minden zürzavar, amit nincs eröm és tehetségem átlátni ebből a kiszolgáltatott helyzetből.

De az öreg hölgy dolgozik, nyugodtan elgazíthatom fél négyig az igazítandókat. Leülök, átgondolom.

Szevasz Sári Mari – mondtam odahajolva, szevasz és köszönöm.

Szevasz Ivanuska – mondta Sári Mari odahajolva, Isten áldjon, és köszönöm, és megtalálsz, ha keresel.

Mert a bűvárt nem...

Mert nem javítottad meg – nevetett. Összel, jó? Összel gyönyörű a hegy. De ha bajban leszel, megtalálsz, tudom én azt, Ivanuska.

A teraszajtó nyitva volt, mint mindig, ez nem zavart, de ha fél az ember, akkor egy nyitott ajtó is összegubancolja beleit, meghajtja lépcsőmenetben tompaszögig. A kulcsot nem tudtam benyomni a zárba, ez még tett hozzá tíz fokot a derékszög felé.

Beccsöngettem.

Az öreg hölgy nyitott ajtót, csodálkozva nézett rám, aztán karójára: Gyorsan hazatérél – mondta, és adott arcom két felére egyet-egyét meleg szájjal. Én is, visszafogott levegővel, ki tudja, milyen összetétele a kifelé haladó.

Hazahoztak – mondtam. Az első mondat nem lehet hazug. Ha már az is az, könnyen belezavarodik a hazug a további mondókába. És hát hazahoztak.

Nem dolgozol? – kérdeztem kiegyenesedve, megbirkózva a gyomorgörcs-csel, illetve a látvány görcsoldóként hatott.

Oldaltáskám le, pénztárca ki: kinyálaztam belőle hat darab zöld pénz és hat darab lilát. Kiterítettem, mert szeretem kiteríteni. Ropogtak és hivalkodtak, zöldelltek és liláztak, ragyogtak az asztalon. Valami fény rám is került ebből.

Fáradt vagy? kérdezte öreg hölgyem. Mellém támaszkodva gyönyörködött a pénzben. Ha nem, leszaladhatnál a gyógyszerárba. Beteg a kicsi. Nap-szúrást kapott tegnapelőtt a Palán.

Persze, mondtam. Komoly? – kérdeztem. Komoly?

Nem. Kifelé megy már.

Sári Mari boltja közel a patikához, beléptem hozzá. Egy ismeretlen fekete nőt láttam ott bent, aki hasonlított ugyan Sári Marira, de nem ő volt, hanem üzlettulajdonos dublőze. Mosolygott, amikor meglátott. Mi van? Kérdezte a szeme. Máris kint a családból, a békéből?

Úú! – ingattam a fejem. Minden rendben.

Örülök, őszintén! – mondta összehúzott szemöldökkel, homlokráncaival.

Pavilonomnál végignéztam a napilapokat, mondom: hátha máris. Hát: máris. (De ez egy másik történet.)

Tovább a patika felé már azon törtem a fejem, hogyan magyarázom meg a megmagyarázandó bécsi halált, valami egyszerűt, csendeset, igazat, talán hogy például kölcsönadtam az útlevelet.

A keserűtea megvásárlása után leültem egy kocsmába, ahol nem ismeretek, s én sem ismertem a pincéreket. Kértem egy sört, amit majd halkán, egymagamban, gondoltam, elfogyasztok. Magam, reméltem, magamban. Kettő lett belőle.

De nem sikerült. Egy mondat ragadt belém, mint a kullancs... mint a számarkóró bogánca: *A száműzött nem szánűzött, és a szánűzött nem száműzött.*

S e mondat addig-addig táncolt, ropta odabent a két sörrel, talán mert normális gondolatok nem férkőzhetek be a féltékében, mígnem órányi kemény munkával idáig jutottam: *Napóleont algusztusban szánűzték Szentalmára. Én meg megűsztam.* Én meg megűsztam a halált is.

Esztergom, 1987. 10.

